

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-88

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
з дисципліни

**«Педагогіка та методика викладання
у вищій школі»**

для студентів усіх спеціальностей НУВГП

заочної форми навчання

Схвалено науково-методичною радою НУВГП

Протокол № 4 від 21 червня 2017 р.

Рівне – 2017

Національний університет

водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з дисципліни «Педагогіка та методика викладання у вищій школі» для студентів усіх спеціальностей НУВГП заочної форми навчання / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2017. - 19 с.

Упорядник : С.С. Якубовська, канд. педагогічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Олексін Ю.П., доктор педагогічних наук, професор кафедри суспільних дисциплін

Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Якубовська С.С., 2017
© НУВГП, 2017

ЗМІСТ

Передмова

1. Методичні поради для роботи над дисципліною
2. Програма навчальної дисципліни
3. Теми семінарських занять
4. Плани семінарських занять
5. Завдання для самостійної роботи
6. Питання до підсумкового контролю з дисципліни
7. Методичне забезпечення дисципліни
8. Рекомендована література
9. Інформаційні ресурси

Передмова

Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Педагогіка та методика викладання у вищій школі» передбачає підготовку національної еліти, яка здатна оволодіти освітньо-світоглядною парадигмою гуманітаризації, гуманізації і демократизації вищої освіти, забезпечує різнобічний розвиток особистості викладача і студента ВНЗ та формування професійних психолого-педагогічних компетенцій майбутніх науково-педагогічних працівників, сприяє підвищенню їхнього рівня готовності до здійснення викладацької діяльності у ВНЗ.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування професійної готовності науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності, яка передбачає його професійну компетенцію, а саме: спеціально-предметна, психолого-педагогічна, комунікативна, соціокультурна компетенції.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- формування педагогічної компетенції як професійної;
- засвоєння основних термінів і понять з педагогіки, психології та методики викладання у вищій школі для використання їх у педагогічній діяльності;
- опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини та усвідомлення закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- формування вмій і навичок з методики викладання у вищій школі, психолого-педагогічних знань про студента та викладача ВНЗ для аналізу конкретних ситуацій в професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- структуру, функції та зміст основних видів діяльності викладача і студента ВНЗ;
- історичний контекст формування та зміст основних педагогічних категорій (освіта, навчання, виховання, розвиток, професійна підготовка);

- напрями реформування системи вищої освіти в Україні відповідно до вимог сучасного суспільства;
- психолого-педагогічну структуру та основні підходи до вивчення особистості викладача і студента ВНЗ;
- методика проведення навчальних занять у ВНЗ.

уміти:

- володіти основними категоріями психолого-педагогічних знань і застосовувати їх при виконанні теоретичних і практичних завдань;
- ставити мету, планувати та вирішувати педагогічні завдання;
- інтерпретувати дані психолого-педагогічних досліджень і визначати напрями корекційної роботи з урахуванням індивідуально-психологічних властивостей особистості студента;
- організовувати освітній процес у вищому навчальному закладі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Педагогіка вищої школи

Тема 1. Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки

Готовність науково-педагогічного працівника до професійної педагогічної діяльності. Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки. Завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Методи наукового педагогічного дослідження.

Тема 2. Професійна освіта студентів як основна категорія педагогіки вищої школи

Поняття освітнього процесу, професійної освіти як основної категорії педагогіки вищої школи. Основні тенденції в галузі вищої освіти. Структура вищої освіти.

Типи і статуси вищих навчальних закладів. Форми навчання у вищих навчальних закладах. Підготовка наукових і науково-педагогічних працівників.

Тема 3. Виховання студентської молоді

Виховання як педагогічне явище. Специфіка виховного процесу у ВНЗ. Основні закономірності та принципи виховання студентської молоді. Основні напрями виховання студентської молоді. Діяльність куратора студентської групи. Імідж куратора у вищому навчальному закладі. Організація процесу виховання та самовиховання в студентській групі. Методи, форми, засоби, прийоми виховання.

Тема 4. Студент к суб'єкт процесу навчання у вищій школі

Суперечливості та кризи студентського віку. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Типологічні особливості сучасних студентів. Професійна «Я-концепція» сучасного студента.

Тема 5. Психолого-педагогічні особливості роботи зі студентською групою

Соціалізація студента. Характеристика студентського колективу. Проблеми керівництва та лідерства в студентській групі. Міжособистісні стосунки в студентській групі. Психологічні особливості студентського самоврядування.

Конфлікти і шляхи їх попередження у студентській групі. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в студентському колективі.

Тема 6. Особистість та діяльність викладача вищої школи

Психологічна характеристика особистості викладача. Професійна самосвідомість викладача. Особливості професійного самовизначення та становлення «Я-концепції» викладача. Наукова організація праці викладача як чинник його професійного самовдосконалення. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача. Психологія стилів педагогічної діяльності. Типологія викладачів. Авторитет викладача.

Тема 7. Педагогічне спілкування Сутність та особливості педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування. Структура особистісно-групового педагогічного спілкування.

Бар'єри в спілкуванні «викладач-студент». Моделі спілкування педагога і студентів. Стратегії, прийоми, методи вирішення педагогічних конфліктів. Правила педагогічного спілкування.

Змістовий модуль 2. Основи дидактики та методики викладання у вищій школі

Тема 8. Організація освітнього процесу у вищому навчальному закладі

Дидактика вищої школи як галузь педагогіки вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі. Структура діяльності суб'єктів навчального процесу: викладання і учіння. Закономірності і принципи навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі.

Тема 9. Організаційні форми, методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі

Форми організації навчання, види навчальних занять у вищій школі та методика їх проведення. Методи і засоби навчання у вищій школі. Організація та методика проведення самостійної роботи студентів. Організація та методика проведення практичної підготовки студентів. Організація та методика проведення контрольних заходів. Система моніторингу якості освіти та навчального процесу у ВНЗ.

Тема 10. Методика застосування сучасних технологій навчання у вищому навчальному закладі

Диференційоване навчання як один із шляхів вдосконалення процесу навчання у сучасному вищому навчальному закладі. Проблемне навчання у вищій школі як перспективний напрям розвитку творчих здібностей особистості студента. Ігрові технології навчання як нестандартна форма педагогічної взаємодії. Інформаційні технології навчання як підготовка фахівця до повноцінного життя і діяльності в умовах інформаційного суспільства, комплексна перебудова педагогічного процесу, підвищення його якості та ефективності. Інтерактивне навчання як активна взаємодія викладача і студентів.

1. Теми семінарських занять

№	Назва теми	К-сть годин
з/п		
1.	Викладач як суб'єкт педагогічної діяльності	2
2.	Методика проведення навчальних занять у вищій школі	2
3.	Методика застосування інтерактивних технологій навчання	2
	Разом	6

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Викладач як суб'єкт педагогічної діяльності

Вид заняття: семінар-бесіда

Методи: — бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* поняття «педагогічна діяльність», її особливості та основні напрями, психолого-педагогічну структуру діяльності викладача, рівні готовності викладача до педагогічної діяльності, вимоги до викладача вищого навчального закладу.

вміти розвивати якості, здібності, вміння, що відповідають вимогам до особистості викладача вищого навчального закладу, та використовувати їх в навчальному процесі

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми

План

1. Педагогічна діяльність викладача ВНЗ, її особливості та

основні напрями.

2. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача.
3. Рівні готовності викладача до педагогічної діяльності.
4. Вимоги до викладача вищого навчального закладу.
Педагогічна майстерність.

Основні поняття: педагогічна діяльність; психолого-педагогічна структура діяльності викладача: гносеологічний, конструктивний, організаційний, комунікативний компоненти; рівні готовності викладача до педагогічної діяльності: репродуктивний, адаптивний, локально-моделюючий, системно-моделюючий, педагогічна майстерність

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Література:

1. Кочубей А.В., Якубовська С.С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі. Посібник. – Рівне: НУВГП, 2016. – 281 с.
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.402-429.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-є вид. – К.: Каравела, 2008. – С.226-333.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С.45-59 (Альма-матер).

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні питання до теми

1. Психологічна характеристика особистості викладача.
2. Професійна самосвідомість викладача.
3. Особливості професійного самовизначення та становлення «Я-концепції» викладача.

4. Наукова організація праці викладача як чинник його професійного самовдосконалення.
5. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача. Психологія стилів педагогічної діяльності.
6. Типологія викладачів.
7. Авторитет викладача.

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи

Семінарське заняття № 2

Тема: Методика проведення навчальних занять у вищій школі

Вид заняття: семінар-бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* особливості основних груп методів навчання, форми організації навчання, засоби навчання
вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми

План

1. Особливості основних груп методів навчання у вищій школі.
2. Методика проведення навчальних занять
3. Методика організації самостійної роботи студентів
4. Методика організації практичної підготовки студентів
5. Методика проведення контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів

Основні поняття: дидактика, методи, форми організації, засоби навчання, лекція, семінар, практичне заняття, лабораторне заняття, самостійна робота студентів, виробнича практика, контроль.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ,

Література:

1. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: «ЕксОб», 1999. – С. 252-260.
2. Кочубей А.В., Якубовська С.С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі. Посібник. – Рівне: НУВГП, 2016. – 281 с.
3. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.89-177.
4. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С. 105-167, 213-226 (Альма-матер).

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі.
5. Комплексні форми організації навчання.
6. Педагогічний контроль та основні форми його здійснення.
7. Самостійна робота студентів.

8. Виробнича практика студентів.
9. Засоби навчання у вищій школі.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 3

Тема: Методика застосування інтерактивних технологій навчання

Вид заняття: семінар-практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота, розв'язування задач

Мета: *знати* особливості застосування сучасних технологій навчання у вищому навчальному закладі
вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Методика застосування сучасних технологій навчання у вищому навчальному закладі»

План

1. Сутність інтерактивного навчання.
2. Методика застосування групових методів інтерактивного навчання.
3. Методика застосування фронтальних методів інтерактивного навчання.
4. Вимоги, проблеми, труднощі впровадження інтерактивного навчання

Основні поняття: сучасні технології навчання, групи методів інтерактивного навчання, групові методи інтерактивного навчання, фронтальні методи інтерактивного навчання

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Література:

1. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: «ЕксОб», 1999. – С. 252-260.
2. Кочубей А.В., Якубовська С.С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі. Посібник. – Рівне: НУВГП, 2016. – 281 с.
3. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред.. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.89-177.
4. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С. 105-167, 213-226 (Альма-матер).

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми «Методика застосування сучасних технологій навчання у вищому навчальному закладі»

1. Диференційоване навчання як один із шляхів вдосконалення процесу навчання у сучасному вищому навчальному закладі.
2. Проблемне навчання у вищій школі як перспективний напрям розвитку творчих здібностей особистості студента.
3. Ігрові технології навчання як нестандартна форма педагогічної взаємодії.
4. Інформаційні технології навчання як підготовка фахівця до повноцінного життя і діяльності в умовах інформаційного

суспільства, комплексна перебудова педагогічного процесу, підвищення його якості та ефективності.

5. Інтерактивне навчання як активна взаємодія викладача і студентів.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	Методи наукового педагогічного дослідження.
2.	Типи і статуси вищих навчальних закладів. Форми навчання у вищих навчальних закладах
3.	Методи, форми, засоби, прийоми виховання у вищій школі
4.	Типологічні особливості сучасних студентів.
5.	Психологічні особливості студентського самоврядування
6.	Типологія викладачів. Авторитет викладача
7.	Моделі спілкування педагога і студентів
8.	Зміст освіти у вищій школі
9.	Система моніторингу якості освіти та навчального процесу у ВНЗ

10.

Інформаційні технології навчання як підготовка фахівця до повноцінного життя і діяльності в умовах інформаційного суспільства, комплексна перебудова педагогічного процесу, підвищення його якості та ефективності

Разом

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за темами, вказаними в таблиці.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем

Національний університет
водного господарства

Питання до підсумкового контролю

1. Готовність науково-педагогічного працівника до професійної педагогічної діяльності.
2. Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки.
3. Завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
4. Методи наукового педагогічного дослідження.
5. Поняття освітнього процесу, професійної освіти як основної категорії педагогіки вищої школи.
6. Основні тенденції в галузі вищої освіти.
7. Структура вищої освіти.
8. Типи і статуси вищих навчальних закладів.
9. Форми навчання у вищих навчальних закладах.
10. Підготовка наукових і науково-педагогічних працівників.
11. Виховання як педагогічне явище. Специфіка виховного процесу у ВНЗ.

12. Основні закономірності та принципи виховання студентської молоді.
13. Основні напрями виховання студентської молоді.
14. Діяльність куратора студентської групи. Імідж куратора у вищому навчальному закладі.
15. Організація процесу виховання та самовиховання в студентській групі.
16. Методи, форми, засоби, прийоми виховання.
17. Суперечливості та кризи студентського віку.
18. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності.
19. Типологічні особливості сучасних студентів.
20. Професійна «Я-концепція» сучасного студента.
21. Соціалізація студента.
22. Характеристика студентського колективу.
23. Проблеми керівництва та лідерства в студентській групі. Міжособистісні стосунки в студентській групі.
24. Психологічні особливості студентського самоврядування.
25. Конфлікти і шляхи їх попередження у студентській групі. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в студентському колективі.
26. Психологічна характеристика особистості викладача. Професійна самосвідомість викладача.
27. Особливості професійного самовизначення та становлення «Я-концепції» викладача.
28. Наукова організація праці викладача як чинник його професійного самовдосконалення.
29. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача. Психологія стилів педагогічної діяльності.
30. Типологія викладачів.
31. Авторитет викладача.
32. Сутність та особливості педагогічного спілкування.
33. Стили педагогічного спілкування.
34. Структура особистісно-групового педагогічного спілкування. Бар'єри в спілкуванні «викладач-студент».
35. Моделі спілкування педагога і студентів.
36. Стратегії, прийоми, методи вирішення педагогічних конфліктів. Правила педагогічного спілкування.

37. Дидактика вищої школи як галузь педагогіки вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі.
38. Структура діяльності суб'єктів навчального процесу: викладання і учіння.
39. Закономірності і принципи навчання у вищій школі.
40. Зміст освіти у вищій школі.
41. Форми організації навчання, види навчальних занять у вищій школі та методика їх проведення.
42. Методи і засоби навчання у вищій школі.
43. Організація та методика проведення самостійної роботи студентів.
44. Організація та методика проведення практичної підготовки студентів.
45. Організація та методика проведення контрольних заходів. Система моніторингу якості освіти та навчального процесу у ВНЗ.
46. Диференційоване навчання як один із шляхів вдосконалення процесу навчання у сучасному вищому навчальному закладі.
47. Проблемне навчання у вищій школі як перспективний напрям розвитку творчих здібностей особистості студента.
48. Ігрові технології навчання як нестандартна форма педагогічної взаємодії.
49. Інформаційні технології навчання як підготовка фахівця до повноцінного життя і діяльності в умовах інформаційного суспільства, комплексна перебудова педагогічного процесу, підвищення його якості та ефективності.
50. Інтерактивне навчання як активна взаємодія викладача і студентів.

Рекомендована література

Базова

1. Кочубей А.В., Якубовська С.С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі. Посібник. – Рівне: НУВГП, 2016. – 281 с.
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – ISBN 978-966-364-820-0.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

Допоміжна

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник / О.І. Власова. – Київ: Либідь, 2005.
2. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альма-матер).
3. Гончаров С.М. Основи педагогічної праці: Навч. посібник / С.М. Гончаров. – Рівне: РДТУ, 2001.
4. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994.
5. Закон України “Про вищу освіту” (2014р.)
6. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамушенко, І.Ф. Кривонос, О.Г. Мирошник. – Київ: Вища школа, 2004.

7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 448 с. (Альма-матер).
8. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с. (Альма-матер).
9. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
10. Якубовська С.С. Психологія і педагогіка. Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2012. – 324 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Стандарти вищої освіти за усіма рівнями вищої освіти.
2. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75 <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії).
3. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Підписано до друку _____ 20__ р.

Формат 60X84 1/16 Обсяг _____ ум. др. арк.

Замовлення: № _____ Тираж _____ прим.

Рівне, НУВГП, Соборна, 11

Національний університет
водного господарства
та природокористування